

[Transcript] Dagens Eko / Därför döms inte svenska sexköpare till fängelse

Hallå, det här är den nya nyhetspådden Dagens Eko.

Nu börjar vi.

Simon, är det en ny tuffare tid för svenska torskare nu?

Ja, på pappret är det det. Men frågan om det är så i verkligheten.

Det här är Dagens Eko med Robin Olin.

I dag. Därför döms inte svenska sexköpare till fängelse.

Det är den 1 augusti 2022.

På ett hotell i Göteborg kommer en man in i receptionen.

Stämningen är mysig. Stora skinsoffor framför en öppen spis.

Men mannen verkar stressad.

Enligt polisrapporten frågar han bryst om en kvinna och i vilket rum han kan hitta henne.

Personalen fattar misstankar.

När polisen senare bryter sig in på hotellrummet avbryter honom ett samlag, ett sexköp.

Kvinnan kommer från Ukraina och mannen erkänner direkt.

Men trots att det här sker samma dag som bötestraffet plockats bort-

och bara fängelse finns kvar som påföljd i sexköpslagen-

så döms inte mannen till fängelse. Han får böter och villkål i dom.

Gäst i Ekots kriminalreporter, Simon Andren.

Om vi börjar med varför straffen skärpts för sexköp i Sverige-
vad är det som leder fram till det?

Man får nästan gå tillbaks till pandemin när den drog igång 2019-2020.

Så händer det saker inom polismyndigheten.

De får mindre arbete, inga fotbollsmatcher, inga större evenemang.

Man kan fokusera på en annan typ av brottslighet.

Och så inleder man det som sen skulle bli känd som operation torsk.

Man fokuserar på vissa adresser och på vissa personer som man vet är i Sverige för att sälja sex.

Och kommer då in på det som blir operation torsk-

stora genombrott kan man säga.

Det här huset som det här utspelas i är ett vanligt bostadsrätthus.

Men en romansk liga har använt den här bostaden.

De har polisen haft span på.

De är inne i huset och lyssnar hur det låter där.

Hur låter det?

I det här fallet så var det stön.

Här är nyheterna på TV4 Play.

Programledaren, krögaren och entreprenören, Paolo Roberto-
har tagits på bargärning i en sexköpsrasja.

Man griper honom, sätter honom i en polibil och ställer frågor om vad som har skett där inne.

Samtidigt går en annan polis in och samtalar med kvinnan ifråga.

Då börjar Paolo Roberto först att säga att det är en date, en italiensk kompis.

Samtidigt förstår han att de är uppe och pratar nu med den här kvinnan.

Polisen som sitter där i polibilen, säger att han märker hur bröstet pumpar i takt med andningen.

På Paolo?

På Paolo, nästan som man skulle kunna likna vid förstadiet till nån typ av panikångestattack.

[Transcript] Dagens Eko / Därför döms inte svenska sexköpare till fängelse

Då vänder Paolo Roberto och säger att jag har köpt sex.

-Vad var det som hände? -Jag har köpt sex.

-Är det nånting som du brukar göra? -Nej.

Den här uttrycket, Operation Torsk, blir känd i hela Sverige.

Paolo Roberto hjälper ju själv också till med att föra ut information om vad som har hänt.

Nu har jag lyckats hitta det som jag tycker är smutsigast och som finns.

På nåt sätt döva det här hålet som finns hos mig.

Vad är det som du tycker är smutsigt med prostitution?

Du köper en annan kvinnans kropp, säkert någon som är dittvingad.

Och den här rumänska kvinnan som Paolo Roberto köpt sex av, vad vet vi om henne?

Hon kom hit tillsammans med några personer som senare skulle dömas-

-för koppleri. Hon kom till Skavsta flygplats utanför Nyköping.

Kort efter den här händelsen så återvände hon till Rumänien.

Det som därefter väntar är ett strafföreläggande.

Det vill säga 50 dagsböter. I hans fall landade det slutsomman på 15 500.

-Det avgörs hur mycket man tjänar. -Det är så mycket.

-Ett sexköp är värt enligt straffskalan. -Ett sexköp var då 50 dagsböter.

Hur leder det här, den här polisoperationen, Operation Torsk?

All den uppmärksamhet som fallit med Paolo Roberto skapar fram till en straffskärpning?

Det här leder till en stor diskussion.

Dels om sexhandeln och om Operation Torsk, men också till problematiken-

-med mäns syn på kvinnokroppen och så vidare.

Vi måste ingå för alla i samhället så fast att det är ett brott som begås mot en annan.

Idag är straffskalan motsvarande för de flesta att snua en oksfilé på Ica.

Vi ska inte ha sexhandel i Sverige. För att kunna åstadkomma det måste vi gå i en råd-

-och åta åt de som köper sex.

Några veckor senare går Morgan Johansson, dåvarande justitieminister ut.

I en pågående översyn av sexualagstiftningen kommer han med ett tilläggsdirektiv.

Direktivet är ganska tydligt.

Utredaren ska se över hur man ska formulera en lag som gör att det i normal fallet-

-ska vara fängelsen när man köper sex.

Sen klubbas det här. Brottet tar sport från straffskalan när det gäller sexköp.

1 augusti 2022 så gäller det.

Och vad är det politikerna vill uppnå med det då?

Man vill utrota sexhandeln som man säger.

Så som det såg ut tidigare så var strafförelägen ett ganska odramatiskt i en sexköpare's liv.

Det skickades hemmet papper där du egentligen bara stod att det här har du gjort och du är erkände på plats.

Och så är det med den saken.

Men genom att dra in fängelse här så hamnar man i en helt annan situation.

Om du döms till fängelse så är du ju uppenbarligen inte på ditt jobb och du är inte hemma.

Det är ett väldigt stigmatiserat brott sexköp.

Så skammen som sexköparen får uppleva är ju på ett helt annan nivå än om det bara kommer hem det här strafföreläggandet.

Så politikerna vill att sexköparna ska skämmas?

Så kan man uttrycka det. Absolut.

Och Simon jag vet att du börjar bevaka ett antal rättegångar just för att se vad som ska hända med den här straffskärpningen eller hur?

Jag söker efter det första sexköpet som ska ha skett efter straffskärpningen.

Och hittar det då på ett hotell i Göteborg den första augusti.

Samma dag som lagen har ändrats.

Och åker till det här hotellet.

För att få en känsla av det här rummet och få se hur ser det ut här.

Det är en tavla med en häst, en dubbelsäng, 180 bred, ett skrivbord och sedan är det på nedre botten så det är så här frostade fönster där.

Det är inget speciellt fint hotellrum och det är ju väldigt sällan.

I det här fallet så var det då en ukrains kvinna och hon hade med sig ytterligare en och kanske till och med två vänner från Ukraina som var i Göteborg och sålde sex.

Hon är lite mer pratsam med polisen än vad många andra är.

Hon berättar att hon hade kommit till Sverige via Danmark, flytt i Ukraina.

Hon pratar inte mycket men då handlar det egentligen om att hon bara sa att hon var fattig, att hon behövde pengar för att kunna skicka hem till sin familj i Ukraina och att hon sålde sex på många håll i Sverige.

Och då blir det ju spännande att se vad blir då domen för den här första personen.

40 dagspöter i kombination med villkålig dom.

Så det är alltså en lägre dagspöten än vad det var tidigare än vad det var för Paolo Roberto.

Då var det 50. Men den sänks eftersom du döms till villkålig fängelse.

Det vill säga, du har en prøvotid. Gör du om det, då döms du till fängelse.

Okej. Men det är fortfarande inte ett fängelsestraf, att arbetsgivaren undrar vad du är och familjan undrar och sådär.

Nej. Och så som den här lagen var formulerat så var det så att du kommer dömas till fängelse om vi kan anta att du kommer göra om det här.

Det är lite hypotetiskt.

Det är det. Och hur kan en domstol veta det? Då tittar de på hur har det sett ut tidigare i ditt liv.

Har du begått andra brott tidigare? Och har du begått en viss typ av brott så kan domstolen göra...

Anna, att du är kanske en sån som kommer göra ett brott igen.

Därför kan man säga att det som kommer leda till om folk kommer dömas till fängelse eller inte är om de är tidigare straffade för någonting.

Och alla där som greps på det där hotellet den här första tiden efter första augusti är inte dömda för någonting annat sen tidigare.

Så då blir det inga fängelsetomar?

Nej.

Vad händer sen?

Ja, några dagar senare i mitten på augusti då sker ett gripande på Södermalm i Stockholm.

Och då är det en man där som greps och han har köpt sex av också en ukrainsk kvinna.

Då tittar man i hans telefon och då ser de att han har tidigare haft kommunikation med den här ukrainska kvinnan bara några dagar tidigare.

Och av den kommunikationen ser ut som att han köpte sex av henne även då.

[Transcript] Dagens Eko / Därför döms inte svenska sexköpare till fängelse

Där tänker jag att här kanske vi har någonting, för när jag kollar upp honom lite närmare så ser jag att han har också köpt sex ett drygt år tidigare.

Så jag började förbereda redaktionen här på Echoet på att nu kommer den här domen och vi kommer nog ha det första fallet av fängelse för ett sexköp i Sverige.

Det är en åklagande resonerar som jag då har gjort att, ja, här har vi en återfallsförbrytare.

Mitt påförslag blir det fängelse i 21 dagar.

Okej.

Sen så kommer den här mannen med sina föräldrar till att han har köpt sex av henne.

Och det är en fängelse för att han har köpt sex för att han har köpt sex av henne.

Okej. Sen så kommer den här mannen med sina föräldrar till tingsrätten.

Han ger en ganska lång förklaring till varför han har hamnat i den här situationen.

Han berättar om att han har varit deprimerad, att han tagit slut med sin flickvän.

Och också beskriver hans liv ser ut idag i Stockholm då han behöver försörja sina föräldrar och även andra personer i familjen.

Och att det skulle vara väldigt dramatiskt för honom att hamna i fängelse.

Så vad gör tingsrätten för bedömning då?

Tingsrätten går på den här sexköparens linje och dömer honom inte till fängelse utan dömer honom då till 40 dagsböter och villkål i dom.

Hur låt samtalet när du ringde till redaktionen efter?

Då hade väl luften gått ur mig lite grann för jag förstod att här blir ingen rapportering.

Så där gick min publiceringsplan i stöpet.

Okej. Så har du liksom i det här läget dragits slutsatsen att nej det här blir nog inga fängelsestraf för sexköpare?

Mm, jag tänkte det. Att om inte han får fängelse, då ligger ribban ganska högt.

En man i 40-års-åldern döms 10 000 kronor i böter efter att han köpt sex av en kvinna i jävlen.

Två män i 50-års-åldern dömdes idag i Umeå-Tingsrätt för sexköp.

Hur stor sexhandeln är i Sverige, det vet ingen.

Men varje år döms i genomsnitt 300 torskar.

Av de som gripits lagförts sen straffskärpningen förra året har ingen dömt till fängelse för endast sexköp.

Istället får man villkål i dom och dagsböter, som i praktiken sängts.

Regen är nu 40 dagsböter, inte 50 som förut.

Har du haft sex med betalning tidigare tillfälle?

Så nu vet jag inte.

Du vet inte.

Det är tidigare ostrafad och då kan påföljen bestämas till villkål i dom.

Men Simon, hur kan det vara så här?

Politikerna vill uppenbarligen sätta sexköpare i fängelse, men så verkar det inte bli så.

Det handlar till att börja med att sexköp inte är ett artbrott.

Ett artbrott är ett sådant brott som anses allvarligare en andra brott.

Det ska vara fängelse som är utgångsläget.

Sen handlar det om att domstolarna till viss del också inventar praxis i det här.

Hur ska vi döma?

Sen finns ju hela den här idén med villkål i dom som en grundbult i svenskt rättssystem.

[Transcript] Dagens Eko / Därför döms inte svenska sexköpare till fängelse

Du ska få en till chans.

Jag tänker, borde inte politikerna ha vetat det?

Ja, och jag tror att dom också visste det i många fall.

Många experter sa ju att det här kommer nödvändigtvis inte leda till att så speciellt många hamnar i fängelse.

Folk kommer hamna i fängelse så småningom, men inte verkade som i den utsträckning som retoriken gjorde i gällande inför den här straffskärpningen.

Och när det gäller i större målet här, att utrota sexköp genom normgivande lagstiftning som du varit inne på,

att man på något sätt vill skamma torskarna här och visa upp att det här är fel, fungerar det?

Det är en jätteintressant fråga, att göra den slutsatsen så småningom.

Vad det här har betytt för sexhandeln i Sverige och om den har minskat som ambitionen är jättesvårt.

Dels så är min teori som jag också hört av poliser att personer som nu känner till att man kan få fängelse för att köpa sex

väljer att inte göra det på den så att säga traditionella vägen genom en öppen så kallad escortsida på internet och sen åka till ett hotellrum.

För att fallet är för stort för den personen och så kallade outcalls blir vanligare.

Det är att kvinnan som säljer sex lämnar sitt hotellrum eller sin hydarlägenhet och åker alltså ut till en plats som kanske mannen bestämmer, sexköparen.

Och det är, säger alla, mycket farligare för kvinnan att lämna hotellet eller fastigheten där folk vet att hon befinner sig,

vänner eller kanske någon hallik och rör sig i en stad som hon kanske aldrig har varit i tidigare.

Och vad är det som finns i den bostaden där hon dyker upp?

Kanske flera män, kanske någonting som hon inte vill vara med om, men hon är så utklämmad så att hon upplever att hon inte har något annat val.

Sen finns det annan forskning när det gäller sexköp som visar att hårdare straff kan ha en effekt att du väljer att inte köpa sex.

Så det finns forskning som visar att straff mot sexköp kan avskräcka en del och köpa sex.

Men att det samtidigt finns en risk att de som ändå gör det och de miljöer det då sker i kan bli farligare för de som säljer sexet.

Och förenklat kan man ju säga att sexhandeln kanske blir mer dold.

Och Simon, du har ju då alltså bevakat många av de här rättegångarna, läst igenom förundersökningar.

På något sätt satt det in och kommit in i den här världen av sexköp. Vad stannar kvar hos dig?

Ja, det är nog att återkommande dyker upp så många män som inte verkar ha någon tanke kring hur deras sexköp och den större sexhandeln de är en del av

påverkar kvinnorna i fråga. Det har blivit tydligare tycker jag när det är många kvinnor som kommer från Ukraina när de måste lämna sitt hemland som är i krig.

Och så hamnar de på en bordell i Göteborg eller i Borås eller Önskindsvik.

Det är inte så mycket tankar på de kvinnor de har köpt sex av?

Väldigt lite, utan det är väldigt mycket tankar kring en själv. Man förstår det när man läser förundersökningar, när man försöker förstå sexköparna.

Det är en väldigt kort steg mellan den här uppblåsta manligheten, kanske mitt i en sexakt.

[Transcript] Dagens Eko / Därför döms inte svenska sexköpare till fängelse

Och så plötsligt dyker en polispatrull upp. Många förstår där och sjunker från den här uppblåsta egot som de kanske har haft till att bli väldigt små personer.

Och de tänker bara på sig själv. Hur kommer det här påverka mig? Vad kommer hända nu? Vem kommer kunna se det här?

De tänker på sitt eget ryktel, på sin egen karriär. Det är den typen av frågor som växer.

Tack Simon.

Tack.

Fallet med sexköparen som tog med sina föräldrar till tingsrätten har överklagats och ska nu upp i hovrätten.

Datumet är inte satt, men e-mail till egot skriver hovrätten att det väntas ske någon gång i vår.

Åklagaren yrkar ännu en gång på fängelse.

Och det var allt från Dagens Eko. Vi hörs igen imorgon.

Programledare var Robin Olin, gäst Simon Andreen, producerade gjorde Felix Österpersoner och Ulla Svensson.

Mila oss gärna på Dagens Eko att Sverigesradio.se.